

GEVANGENSCHAP

in VUGHT

door

J.G. de Zeeuw

GEVANGENSCHAP

in VUGHT

door

J.G. de Zeeuw

Gevangenschap in Vught, september - oktober 1943

In de nacht van 1 op 2 september 1943 werd de heer Jan G. de Zeeuw (1897), burgemeester van Numansdorp en Klaaswaal, door de Sicherheitspolizei Rotterdam in zijn ambtswoning in Numansdorp gearresteerd en met zijn zoons Jan (1921) en IJsbrand (1923) via Rotterdam naar het concentratiekamp Vught getransporteerd.

Na een paar dagen grond kruien bij "Philips-Baugelände", kwamen zij in de barak van het Philips commando, scheerapparaten maken. Daarna van 1 tot 14 oktober 1943 op het vliegveld Eindhoven en 2de helft oktober naar de gevangenis Wolvenplein te Utrecht.

Vader de Zeeuw was niet bang, ook niet voor de S.S.
Een paar verhalen daarover is hierna toegevoegd.

In december 1943 stonden vader en zoons voor het Deutsche Landesgericht terecht, eerst in Utrecht, daarna in Den Haag en 15 december kwamen wij vrij.

In januari 1944 werd zoon Jan weer gearresteerd en overleefde daarna de S.D. in Rotterdam, kamp Amersfoort, weer gevangenis Wolvenplein Utrecht en het Deutsche Obergericht als Sondergericht. Vader, de burgemeester, kwam weer terecht in diverse gevangenissen en werd kort voor 5 mei 1945 uit zijn cel bevrijd.

Over SS-ers in Kamp Vught.

1. Wij kwamen kamp Vught binnen, met 20 gevangenen uit Rotterdam in september 1943.
Vader, IJs en ik voorop en 100 meter in het kamp voor de S.S.-kommandantur klonk het Commando: „Halt”.
Voor ons op 10 meter afstand staat een S.S.-er.
Vader zegt: „Die jongen ken ik, komt uit Ridderkerk, heeft keurige ouders”.
Daarop roept vader: „Hé, Van der Linden”.
De S.S.-er reageert onmiddellijk door naar ons te kijken en wij merken dat hij vader herkent.
Vader weer: „Man wat doe jij hier in zo'n pak?”
Van der Linden roept terug: „En wat dan nog” en loopt gelijk weg.
Van der Linden is kort daarop gedeserteerd uit de S.S. en ondergedoken blijkbaar bij oude vrienden in Ridderkerk.
2. Ingedeeld bij het commando Philips-Baugelände beginnen wij in het bos even naast het Kamp met een paar honderd man zand te kruien, vanaf 6.15 uur 's morgens. Het gebied waar wij kruien is rondom afgezet door Hollandse S.S.-ers, de bazen zijn Duitse S.S. Unterschar- en Oberscharführers (korporaals en sergeanten). Na een paar rondjes meen ik een van die S.S.-gezichten te kennen.
Weer langs hem rijdend stop ik en doe alsof het kruiwagenwiel defect is en vraag met mijn rug naar die S.S.-er gekeerd: „Ben jij Harmen uit Drente?”. „Ja” antwoordt hij.
Ik heb met mijn broers en een paar vrienden in Drente gekampeerd in 1938, 1939 en 1941 en steeds bij dezelfde kruidenier kochten wij ons etenswaar.
Hij had een zoon Harmen en die kende ons op den duur goed. Ik heb die S.S.-er Harmen een paar maal zo met die kruiwagen gesproken. Na een paar dagen was hij verdwenen.
3. Met 10 man werkte ik op een bepaald punt naast het kamp.
Een oudere (ongeveer 35 jaar) Hollandse S.S.-er riep mij aan „Jouw vader is burgemeester en die zit hier ook”.
„Bij mij thuis zijn ze gereformeerd en A.R., ik heb spijt hier te zijn, zou je vader mij later willen helpen”.
En even later riep hij: „Oh kijk uit een Duitse S.S.-er sergeant houdt ons in de gaten”. Dat was op een ochtend, ongeveer 11.30 uur.
's Middags en ook daarna heb ik die man nooit meer gezien.

4. 16 Oktober 1943 kregen we onze eigen kleding terug en moesten vader, IJs en ik naar de S.S.-administratie in de Kommandantur.

Een jonge Hollandse S.S.-er (Oberschütze) met één halve rechterarm en één oog zei tegen mijn vader: „Mijn vader is ook burgemeester in Friesland en van de A.R., ik ben levenslang ongelukkig, gewond aan het Oostfront”.

„Ik vind het zo erg dat ik bij de S.S. gegaan ben.”

Hij zei ons dat wij op transport zouden gaan en niet naar huis.

Ik weet dat ook hij gedeserteerd is.

In zijn boek “Kamp Vught” schrijft Jan van de Mortel, zoon van de bekende Tilburgse burgemeester, die van januari 1943 tot september 1944 als gevangene op de Kommandantur werkzaam is geweest, dat er over het algemeen een hatelijke verhouding ontstaan is tussen Duitse en Hollandse S.S.-ers. Als gevangenen merkten wij ook dat de Duitse S.S.-ers hun Hollandse collega's als een soort knechten beschouwden en hen ook wantrouwden.

-Hiervoor gaf ik daarover een paar voorbeelden-

Dat wantrouwen was begrijpelijk want er waren Hollandse S.S.-ers voor wie het onmenselijke optreden van die Duitsers veel te ver ging en aan hun geweten (voor zover nog aanwezig) knaagde.

5. Tijdens een avondappél, vanaf 18.30 uur, liep een Scharführer (korporaal) weer eens de meest ergerlijke scheldwoorden en verwensingen richting gevangenen te brullen.

Wat bijna nooit gebeurde, nu stonden wij op de voorste rij van het blok van 400 gevangenen, 20 naast en 20 achter elkaar.

Ikzelf, vader, dominee Hugenholtz uit Ammerstol (broer van Ds. Hugenholtz uit Klaaswaal) en IJs.

De Rapportführer Saathoff had juist rondgeroepen dat er 5.600 en nog wat gevangenen aanwezig waren.

Op twee meter voor ons bleef de S.S.-Rottenführer Staffelt voor mijn vader staan en brulde: „Du Drecksack enz.” of te wel: „Jij vuile viezerik.”

Dat nam de oude heer niet.

Vader deed een stap naar voren en zei tegen die S.S.-er: „Weet jij wel tegen wie jij het hebt, ik ben de burgemeester van Numansdorp en Klaaswaal.”

Daarna een stap terug en hij stond weer in het gelid. Velen dachten dat die gevangene met nr. 861 er aan zou gaan. Er gebeurde niets.

De S.S.-er kreeg een rooie kop, zijn ogen kwamen bijna uit de kassen, hij wist echter niets meer te zeggen en liep door.

In Amersfoort heb ik in 1944 een paar maal Kotälla weerstaan.

Gevolg: hij deed niets.

Is dat geluk of — — —

lets dank zij een beschermengel?

6. Marietje.

Omstreeks 1 oktober 1943 werden mijn vader, IJs en ik met een S.S. vrachtauto van kamp Vught naar het vliegveld Welschap bij Eindhoven getransporteerd om daar een nieuwe startbaan aan te leggen.

Met ongeveer 100 gevangenen werden wij gehuisvest in de meest westelijk gelegen hangar. Die hangars waren betrekkelijk nieuw en zagen er uit als boerderijen.

Aardige camouflage.

20 Meter rondom de hangar prikkeldraad-omheining met ergens een poort.

In en om die hangar verbleven wij van 's middags 17.30 tot 's morgens 07.00 uur.

De bewaking bestond daar uit een detachement Duitse S.S.-ers uit Vught, onder commando naar ik me herinner van een Oberscharführer (sergeant) van ca. 22 jaar, net zo oud als ik toen was.

Deze commandant had nogal lange blonde haren en eerder een meisjesgezicht dan een vuile S.S.-smoel.

Wij noemden hem "Marietje", een passende bijnaam voor hem!
Al gauw kwam hij er zelfachter dat wij hem "Marietje" noemden.
Om ons te wassen, was aan de noordzijde van de hangar tegen de buitenmuur een zinken bak van ongeveer 10 à 15 meter lang bevestigd met daarboven een dito aantal kranen.
Het was verplicht je 's ochtends met ontbloot bovenlijf te wassen.
Voor mij geen probleem want ik deed alles uit en gooide dan twee emmers water - weer of geen weer - over mij heen en was dan fit voor de rest van de dag.
Dat was nog goed ook tegen de vlooiën en de luizen.

Mijn vader was op een dag tussen 06.00 uur en 06.30 uur zijn gezicht aan het wassen met zijn hele blauw-grijs gestreepte boevenpak aan. Ik stond naast hem.
Marietje zag mijn vader, liep naar hem toe en riep: „Du Seehund” en gaf hem twee klappen op zijn rug en liep daarna -terwijl ik hem vuil aankeek- glimlachend weg.
Vader riep zoiets van: „Pas op man als ikjou nog eens tegenkom”.
Normaal marcheerden wij om 07.00 uur met ca. 100 man door de poort het vliegveld op, waar wij onder bewaking stonden van ouder Luftwaffe personeel.
Want buiten het terrein van de hangar had de S.S. niets te vertellen.
Het gebeurde als het erg mistig was dat wij pas later bijv. 09.00 uur konden gaan werken. Bij mist had je kans te ontvluchten.

Nu over weer iets bijzonders.
Eind juli 1967 rijd ik met mijn auto met daarin Bep en zonen Kees en Jaap 's avonds in het donker Camping Communale op, gelegen aan het Gardameer in de gemeente Bardalino(Italië).
Ik kan mijn tent nog juist naast een grote bungalowtent opzetten.
De andere ochtend om ca. 07.00 uur loop ik uit de tent naar buiten en uit die bungalowtent naast mij stapt een man even oud als ik en die zegt: „Guten Morgen”. Antwoord: „Ook Guten Morgen!”. Ik bied hem mijn excuses aan dat ik vrij dicht naast zijn tent sta. „Oh, macht nichts” is zijn reactie.
Ik kijk hem eens goed aan, ga mijn tent weer binnen en zeg tegen Bep: „Die mensen hiernaast zijn Duitsers en die man heeft een gezicht dat heb ik geloof ik, meer gezien”.
Een paar uur later heb ik met die Duitser een gesprek en vraag hem: „Bent u we! eens in Nederland geweest?”
Hij antwoordt: „Ja, in 1943 in Eindhoven”.
„U was dus militair en bij welk onderdeel zat u in Eindhoven”? Antwoord „Bij de radio - verbindingsdienst”.
En toen zag ik het en zei hem: „Nee, jij was bij de S.S. in Vught en tijdelijk commandant over ons in de hangar op het vliegveld Eindhoven. Wij noemden jou Marietje.”
Op een ochtend in oktober 1943 heb je mijn vader geslagen en hem uitgemaakt voor: "Du Seehund".
"Ja, das stimmt, Sie haben recht", zoiets zij hij toen.
Ik lichtte zijn arm op (rechts of links weet ik niet meer) en daar was zoals bij alle S.S.-ers onder de oksel zijn bloedgroep getatoeëerd.
Hij liep toen naar zijn tent en gaf mij zijn kaartje met naam en adres. Ik zag dat hij in Frankfurt a/d Main woonde. Met zijn vrouw en twee kleine kinderen was hij op die camping.
'k Gaf hem dat kaartje terug en verder uit.
Toen een paar dagen later een donderbui losbarstte en ik naar buiten kwam om rond de tent een greppel te graven, was die ex S.S.-er Marietje al bezig.
„Das mache Ich” zei hij en ik: „Danke schön”.
'k Had een gratis corveeër!

Behoudens dat incident met mijn vader op een ochtend om 6.00 uur met "Marietje" kan ik zeggen dat deze S.S.-er tijdens ons verblijf op het vliegveld Eindhoven in wezen een rustige, engszins verlegen jongen was, in plaats van een brute S.S.-man.
Vandaar dat ik hem op die camping in Italië accepteerde als corveeër.
Vanuit Vught was hij overgeplaatst naar een S.S. divisie in Joegoslavië, daar gevangen genomen door Tito-partizanen, in een krijgsgevangenenkamp op het strand aan de Adriatische zee en vandaar 's nachts naar een voor anker liggend Amerikaans oorlogsschip gezwommen. Kort daarop vanuit Italië terug naar Duitsland

Een gemeenteraad bijeen zelfs in een concentratiekamp.

Mijn vader J.G. de Zeeuw, broer IJsbrand en ik zijn vanuit kamp Vught op 30 september 1943 met een S.S. - vrachtauto naar het vliegveld "Welschap" in Eindhoven vervoerd.

Wij verbleven daar met ongeveer 100 gevangenen in het zogenaamde buitencommando "Vliegveld Eindhoven" van het kamp Vught. Wij waren daar gehuisvest in de meest westelijke hangar. Een vliegveldhangar, zodanig gecamoufleerd gebouwd dat bij het aanzien daarvan, ook vanuit de lucht, men meende met een boerderij te maken te hebben. Ongeveer 20 meter rondom deze hangar was een prikkeldraad-omheining aangebracht met daarin aan de oostzijde een poort.

In de hangar was de S.S. - bewaking de baas. Daarbuiten werden we tijdens het werk van 7 - 12 uur en 13 - 18 uur door Luftwaffe-personeel bewaakt. Dit waren wat oudere militairen, allemaal Duitsers van ca. 30 - 45 jaar oud. Op een enkele uitzondering na was hun optreden tegen ons vrij gemoedelijk. Geen gesnauw en gescheld zoals gewoonlijk de S.S. - ers deden, welke het overigens gelukkig niet voor het zeggen hadden op het vliegveld.

Ons werk bestond uit het aanleggen van een nieuwe vliegtuig-startbaan. Daarvoor moesten wij een kleilaag van ongeveer 30 centimeter dikte afgraven en kwam er een vaste, geelachtige zandlaag te voorschijn.

Tijdens ons werk zagen wij west van het vliegveld de kerktoren van het dorpje Oerle en west langs het vliegveld was een knollenveld en 50 meter verder een boerderijtje.

Begin oktober 1943 was het nogal warm en onder begeleiding van twee Luftwaffe-bewakers mochten dan twee gevangenen bij die boerderij een paar emmers drinkwater halen. Ook mochten wij van de boer voor het stillen van de honger knollen uit de grond halen. We hebben veel van die toch wel smakelijke knollen gegeten. Het leven in dat buitencommando was onvergelijkbaar met de dagelijkse toestanden in kamp Vught. Er waren Luftwaffe-mannen die ons wel eens appel en ook wel een paar sigaretten gaven.

Maar we beleefden ook wel eens andere, bijzondere dingen.

De uitvoering van het werk voor de aanleg van een nieuwe startbaan vond blijkbaar plaats door een nederlandse aannemer. Elke dag verscheen er een burger, een man van ca. 40 à 45 jaar, die allerlei aanwijzingen gaf, dus een opzichter. Ik heb zijn naam onthouden, hij heette "van Agtmaal" en woonde in de omgeving van Eindhoven.

De grondlaag, die wij van de zandlaag moesten afspitten, vervoerden wij in kruiwagens naar kipkarren met kantelbare bakken, die op smalle rails stonden. Als de kipkarren met grond gevuld waren, werden zij weggeduwd door ploegen van 20 gevangenen per kar. Naast de plaats waar de startbaan moest komen werden de karren geleidigd. Zodoende ontstond er een berg van klei. In de ploeg die dit werk deed zaten naast mijn vader, broer IJsbrand en ik nogal wat mensen die thuis met het gemeentebestuur te maken hadden. Toen die kleiberg hoger werd moesten wij met man en macht duwen om die karren boven te krijgen. Een zeer actieve, niet onaardige Luftwaffe-onderofficier van ca. 40 jaar, duwde ook even hard mee. Mijn vader had als taak gekregen boven op de berg - 2 à 3 meter hoog - de gestorte klei met een schop wat te verspreiden. Als de kipkar geleegd was, lieten wij hem omlaag rijden en ontsporen. Dat gebeurde keer op keer totdat die Luftwaffe-onderofficier radeloos werd en vroeg wat voor mensen wij nu wel waren in de burgermaatschappij.

Hij hield appèl en kreeg te horen:

Van Hall, advocaat, Amsterdam, De Jong, politiemann, Amsterdam, daarna enige gemeenteambtenaren, een oud-wethouder en van Griensveen, gemeente-secretaris van Deurne.

En toen riep hij naar mijn vader die alleen op de "berg" stond: „Was bist Du"? Waarop mijn vader even hard terugriep: „Ich bin der Bürgermeister von Numansdorp und Klaaswaal".

Toen ontplofte die Luftwaffe-man bijna.

Hij brulde: „Wie ist es möglich, ein Gemeinderat zusammen, selbst in einem Konzentrationslager"!

und ihnen die darauf entfallenden Marken zukommen liess. Der Vater dieser Beschuldigten, der als Bürgermeister zugleich ihr Vorgesetzter ist, wusste mindestens teilweise von ihrem Tun und schritt dagegen vorsätzlich nicht ein.

Die Beschuldigten sind geständig.

Ich beantrage, Termin zur Hauptverhandlung vor dem Deutschen Landesgerichte anzuberaumen und Haftbefehl zu erlassen.

I.A.

gez. Dr. Straube,
Staatsanwalt.

3 L 1189/43

B e s c h l u s s .

Der von der Staatsanwaltschaft beantragte Haftbefehl wird erlassen, weil die Angeklagten der ihnen zur Last zela-
ten dringend verdächtig sind und
bei der Höhe der zu erwartenden Strafe fluchtverdächtig sind
§ 112 RStPO.

Den Haag, den 15. November 1943

Das DEUTSCHE LANDESGERICHT
in den besetzten niederländischen Gebieten

(gez.) Dr. Z a i n

azustellen an:

ern
an Gerrit de Z e e u w, sen.
u m a n ' s d o r p
ijksstraat 30
Zt. Deutsches Untersuchungs-
und Strafgefängnis
U t r e c h t

Ausgeteugt.
Den Haag, den 17. November 1943
Das Deutsche Landesgericht
in den besetzten niederländischen Gebieten.
Der Urkundsbeamte:

[Signature]
Justizobersekretär

DEUTSCHER GENERALSTAATSANWALT
IN DEN BESETZTEN NIEDERLANDISCHEN GEBIETEN

DEN HAAG, DEN 22. November 1943
LANGE VIJVERBERG 12
FERNRUF: 117280

Aktenzeichen: 3 StA 1553/43
3 L 1189/43

Bei Eingaben anzugeben.

LADUNG.

In der Strafsache gegen Sie

wegen Zuwiderhandlung gegen die Meldepflicht

werden Sie hiermit zur Hauptverhandlung auf

den 3. Dezember 1943 vormittags 10,45 Uhr

vor das Deutsche Landesgericht in den besetzten niederländischen Gebieten in ~~Den Haag~~
~~Lange Vijverberg 12, geladen.~~ Utrecht, Arrondissements-Rechtbank,
Diese Ladung ist zum Termin mitzubringen. ~~Lamburger Straat, geladen.~~
Der Beschluss vom ---- über die Eröffnung des Hauptverfahrens liegt an.

Sollten Sie sich zur Zeit des Termins auf freiem Fuss befinden, so müsste, falls Sie
ohne genügende Entschuldigung ausbleiben, Ihre Verhaftung oder Vorführung erfolgen.

Zugleich werden Sie aufgefordert, zu erklären, ob und welche Anträge Sie in
bezug auf Ihre Verteidigung für die Hauptverhandlung zu stellen haben.

Zu der Hauptverhandlung sind geladen
als Zeugen: ./.

Die Geschäftsstelle:

Justiz-inspektor-sekretär.

Zuzustellen:
Herrn
Jan Gerrit de Zeeuw jun.
z. St. Utrecht
Deutsches Untersuchungs-
und Strafgefängnis

DEUTSCHER GENERALSTAATSANWALT
IN DEN BESETZTEN NIEDERLANDISCHEN GEBIETEN

DEN HAAG, DEN 7. Dezember 1943.
LANGE VIJVERBERG 12
FERNRUF: 11 7280

Aktenzeichen: 3 StA 1553/43
3 L 1189/43

Bei Eingaben anzugeben.

LADUNG.

In der Strafsache gegen

de Z e e u w u.A.

wegen Vergehens gegen die Meldepflicht

werden Sie zur Hauptverhandlung auf

den 15. Dezember 1943, nachm. 17 Uhr

vor das Deutsche Landesgericht in den besetzten niederländischen Gebieten in Den Haag,
Lange Vijverberg 12, geladen.

Diese Ladung ist zum Termin mitzubringen.

Der Beschluss vom ----- über die Eröffnung des Hauptverfahrens liegt an.

Wenn Sie ohne genügende Entschuldigung ausbleiben, müsste Ihre Verhaftung
oder Vorführung erfolgen.

Zu der Verhandlung werden geladen
als Zeugen:

1. Ortsgruppenleiter I ö w , Rotterdam-Overmaas.
2. Einsatzleiter W.H. R ö p e r , Gouda.

als Sachverständige:

Der Termin am 22.12.1943 ist auf den obigen Tag vorverlegt.

Die Geschäftsstelle:

Zuzustellen:

Herrn

Jan Gerrit de Z e e u w jun.

in N u m a n s d o r p ,

Rijksstraat 30.

Justiz-inspektor-sekretär.

des auf freiem Fuss befindlichen Angeklagten vor das Landesgericht.

December 1943

Rechtszittingen van het Duitse Landesgericht

Rechtszittingen van het Duitse Landesgericht, waar ik met mijn vader en broer IJsbrand terecht stond en wel: 3 december 1943 in het paleis van Justitie te Utrecht en in Den Haag, Lange Vijverberg 12, 15 december 1943.

Samenstelling Landesgericht:	Landesrichter: x	Dr. Zain
	Staatsanwalt:	Straube
	Urkundebeamter:	Roters

In Utrecht kwamen de heren er niet uit. Zij wensten meer getuigen op te roepen. Lieten ons voorlopig vrij.

In Den Haag werden op 15 december 1943, juist toen de problemen voor ons steeds groter werden en Dr. Zain ons bijna klem gezet had, werd hij door een justitiebeambte weggeroepen. Dr. Zain schorste de zitting. Er was telefoon voor hem, 10 minuten later tikte één van de Justizbeamten (Duitse politie), mij op de schouder en zei: "Jullie konden wel eens geluk hebben want Dr. Zain wordt per telefoon zojuist medegedeeld dat hij vanavond nog met de nachttrein uit Den Haag naar de Heimat naar zijn gezin gaat in verband met de aanstaande Weihnachten. En hij had gelijk.

Dr. Zain nam weer plaats achter de tafel op het toneel en heropende de zitting. Hij zei: "Ik meen dat ik aan de drie verdachten geen vragen meer te stellen had en trek mij met de heren terug - daarna allemaal staan - . Dr. Zain en zijn maats zetten hun vijfhoekige baret op en zei "Im Namen des Rechts, in der strafsache gegen...enz.

Het vonnis

Vader en broer IJsbrand vrijgesproken en Jan, dus ikzelf, veroordeeld tot een gevangenisstraf voor de tijd dat ik gevangen gezeten had.

Omdat vader en IJsbrand vrijgesproken waren kwamen de kosten van het gerecht enz. voor rekening van de "Reichskasse". Daar ik strafbaar bevonden was, werd gesteld; "durch die Verurteilung trägt der Angeklagte Jan G. de Zeeuw (Sohn) die Kosten."

x De volledige naam is:
Dr. Zain von Wittgenstein.

1 SG. 7/44 (205)

Ruim één maand na Vernis Rendes gericht
Jan gearresteerd door S. D. Rotterdam,
wegen betrouwenheid gewapende
overval postkantoor Oud-Beijerland.
Buit von de R.O.: f. 72.600,- en feld
Haftbefeehl + 20000 Distributie-
stambanten.

1.) Der PTT-Schreiber Aart Simon A n d e w e g aus Oud-Beijer-
land, Sandpad Nr. 39, geboren am 17. September 1915 in Zuid-
Beijerland, Niederländer, ledig,

2.) der Gemeindebeamte Jan Gerrit d e Z e e u w aus Numans-
dorp, Rijksstraatweg 30, geboren am 15. Mai 1921 in Ridder-
kerk, Niederländer, ledig, vorbestraft,

beide in Haft seit dem 20. Januar 1944,

sind zur Untersuchungshaft zu bringen.

Sie sind dringend verdächtig,

im Januar 1944 in Oud Beijerland bezw. Numansdorp zu einem
Raub im Distributieamt in Numansdorp, der vom Täter geplant,
aber nicht ausgeführt wurde, Hilfe geleistet zu haben;

der Angeklagte Andeweg ferner

im Januar 1944 in Oud-Beijerland

zu einem Raub im Postgebäude Beihilfe geleistet zu haben.

Die Straftaten der beiden Angeklagten waren bestimmt
oder geeignet, die öffentliche Ordnung oder die Sicherheit
des öffentlichen Lebens in den besetzten niederländischen Ge-
bieten zu gefährden.

Strafbar nach § 1 Ordnungsschutzverordnung 1943 i.V. mit §§ 49a
Abs.3, 250 Abs.1 23, 49 StGB.

Die Untersuchungshaft wird verhängt,

weil ein Verbrechen den Gegenstand der Untersuchung bildet und
weil die Beschuldigten bei der Höhe der zu erwartenden Strafe
fluchtverdächtig sind.

- § 112 RStGB. -

Nijmegen, den 5. 6. 1944.

Das Deutsche Obergericht

in den besetzten niederländischen Gebieten.

- 1. Senat -

(gez.) Joppich,
Senatspräsident.

Ausgefertigt:

Abweil, Just. R. M.

als Urkundsbeamter der
Geschäftsstelle.

DEUTSCHER GENERALSTAATSANWALT
IN DEN BESETZTEN NIEDERLÄNDISCHEN GEBIETEN

~~XXXXXXXXXX~~ Nimwegen, den 12.6.1944.
~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~ Nassaulangel 2.

Aktenzeichen: 1 SG 7/44 (205)

Bei Eingaben anzugeben.

LADUNG.

In der Strafsache gegen **A n d e w e g u. l And. namens
d e Z e e u w**

wegen Vergehens nach § 1 der Ordnungsschutz-VO. 1943 i.V. m.
§§ 49a, Abs. 3, 250 Abs. 1 23,49 StGB.
werden Sie hiermit zur Hauptverhandlung auf

den ~~17.~~ **7. Juli 1944** vormittags **9.15 Uhr**

vor das Deutsche Obergericht in den besetzten niederländischen Gebieten in **Utrecht,**
Rechtbank Hamburgerstr. geladen.

Diese Ladung ist zum Termin mitzubringen.
Eine Abschrift der Anklageschrift liegt an.

Sollten Sie sich zur Zeit des Termins auf freiem Fuss befinden, so müsste, falls Sie
ohne genügende Entschuldigung ausbleiben, Ihre Verhaftung oder Vorführung erfolgen.

Zugleich werden Sie aufgefordert, zu erklären, ob und welche Anträge Sie in
bezug auf Ihre Verteidigung für die Hauptverhandlung zu stellen haben.

Ausser den in der Anklageschrift benannten sind noch folgende — Zeugen —
und Sachverständige — geladen worden: **siehe Anklageschrift !**

Zuzustellen:

Herrn
Jan Gerrit de Z e e u w ,
z.Zt. Deutsches Untersuchungs-
und Strafgefängnis in Utrecht.

*del 05 - putere - kroek cel
den dordstrafcel*

Ladung des nicht auf freiem Fuss befindlichen Angeklagten vor das Obergericht
2336 K 1167

Die Geschäftsstelle:

[Signature]
Justiz-inspektor-obersekretär,

Rechtszitting 7 juli 1944

Rechtszitting 7 juli 1944 in het paleis van justitie te Utrecht door het Deutsche Obergericht als Sondergericht.

President: Dr. A. Joppich
Leden: nog twee andere rechters en één gerechtssecretaris.
Staatsanwalt: Dr. Delenkamp (= procureur-generaal)

allen Duitsers

Verdachten: Aart Andeweg (28 jr.) en Jan de Zeeuw (23 jr.)

Onze advocaten: Mr. M.J. van Broekhuysen jr. Den Haag
Mr. J.G. van den Steenhoven Dordrecht (org. Trouw)
Mw. Mr. Sonneveldt Rotterdam

Aanvang zitting; 9.15 uur

In de grote zaal ca 80 personen;; familie, vrienden, illegaliteit ! en Deutsche Justizpolizei.

Vanaf 9.15 uur werden Aart en ik aan een zeer scherp verhoor onderworpen, voornamelijk door Dr. Joppich. Na uren non-stop verhoor: requisitoir Staatsanwalt en de eis ca 13.30 uur.

Eis: Aart Andeweg doodstraf
Jan de Zeeuw 10 jaar tuchthuis

Van 13.30 - 14.15 uur pleidooien advocaten en schorsing zitting.

15.15 uur: Dr. Joppich deelt vonnis mede; Aart Andeweg 14 jaar tuchthuis
Jan de Zeeuw vrijgesproken op juridische gronden. Ik had nl. nooit iets bekend.

De inlichtingen, die ik de overvalploeg gegeven had over bewapening. Duitse patrouilles klopten niet helemaal met de werkelijkheid.

Mijn gegevens waren; "bewapend met karabijnen en pistolen". Die patrouilles waren echter bewapend met Schmeissers, d.w.z. pistoolmitrailleurs, dus veel gevaarlijkere wapens.

De advocaten stelden dat ik dus verkeerde inlichtingen had gegeven en dus de sabotage had gesaboteerd. Volgens een arrest van een Nazirechtbank in Duisburg van 1935 was in een dergelijk geval maar één uitspraak mogelijk, nl. vrijspraak.

N.B.: Die bewapening van Duitse patrouilles speelde in feite geen enkele rol. De overval zou plaats vinden als een Duitse patrouille elders in Numansdorp zou lopen of ergens koffie of een borrel zou drinken.

Mijn vrijspraak redde het leven van Aart Andeweg. Zou ik tot gevangenisstraf veroordeeld zijn dan zou Aart zijn gefusilleerd. Aart ging naar de gevangenis in Ludwigsburg bij Stuttgart en werd daar in april 1945 door de Fransen bevrijd. Daar hij in het concentratiekamp Amersfoort tbc had opgelopen, ging hij na zijn thuiskomst voor herstel naar Davos.

11 november 1987 is hij overleden.

De 2de helft van maart 1944 in Amersfoort tijdens de urenlange avondappels in natte sneeuw, regen en wind kon Aart zich maar één of twee uur staande houden en ging dan in de zandachtige modder liggen. Na afloop appèl sjouwde ik hem naar de slaapbarak. Op een ochtend te ca 5.30 uur kon hij niet meer opstaan. Ik nam hem op mijn rug en bracht hem naar de ziekenbarak, het zgn. Revier - Block 4.

Na een paar dagen werd hij door de gevangenen - ziekenverzorgers (Sanitaters), overigens prima kerels, als hopeloos geval van zijn krib gehaald en in bewusteloze toestand op een krib in een hoek van het voorportaal van Block 4 gelegd, om dood te gaan.

Zo trof ik hem daar aan toen ik hem bezocht. Na alarm geslagen te hebben, hebben gevangenen doktoren o.a. dokter van Tilburg, zijn leven gered.

Op 7 juli 1944 stonden in en voor het Paleis van Justitie vrienden van de L.K.P. 's (landelijke knok ploegen) klaar om, als wij ter dood veroordeeld waren, ons te bevrijden bij het verlaten van het gerechtsgebouw en via een gereedstaande auto te laten vluchten.

Wij hebben dubbel geluk gehad. Na de aanslag op Hitler, 20 juli 1944, door Kolonel von Stauffenberg, werden onze soort gevallen, overvallen enz., niet meer berecht en werd je zonder vorm van proces doodgeschoten. Dikwijls direct na arrestatie op straat of je kwam op de wachtlijst gefusilleerd te worden wegens represailles o.a. aanslag op Rauter e.a. bv. Heinenoord.

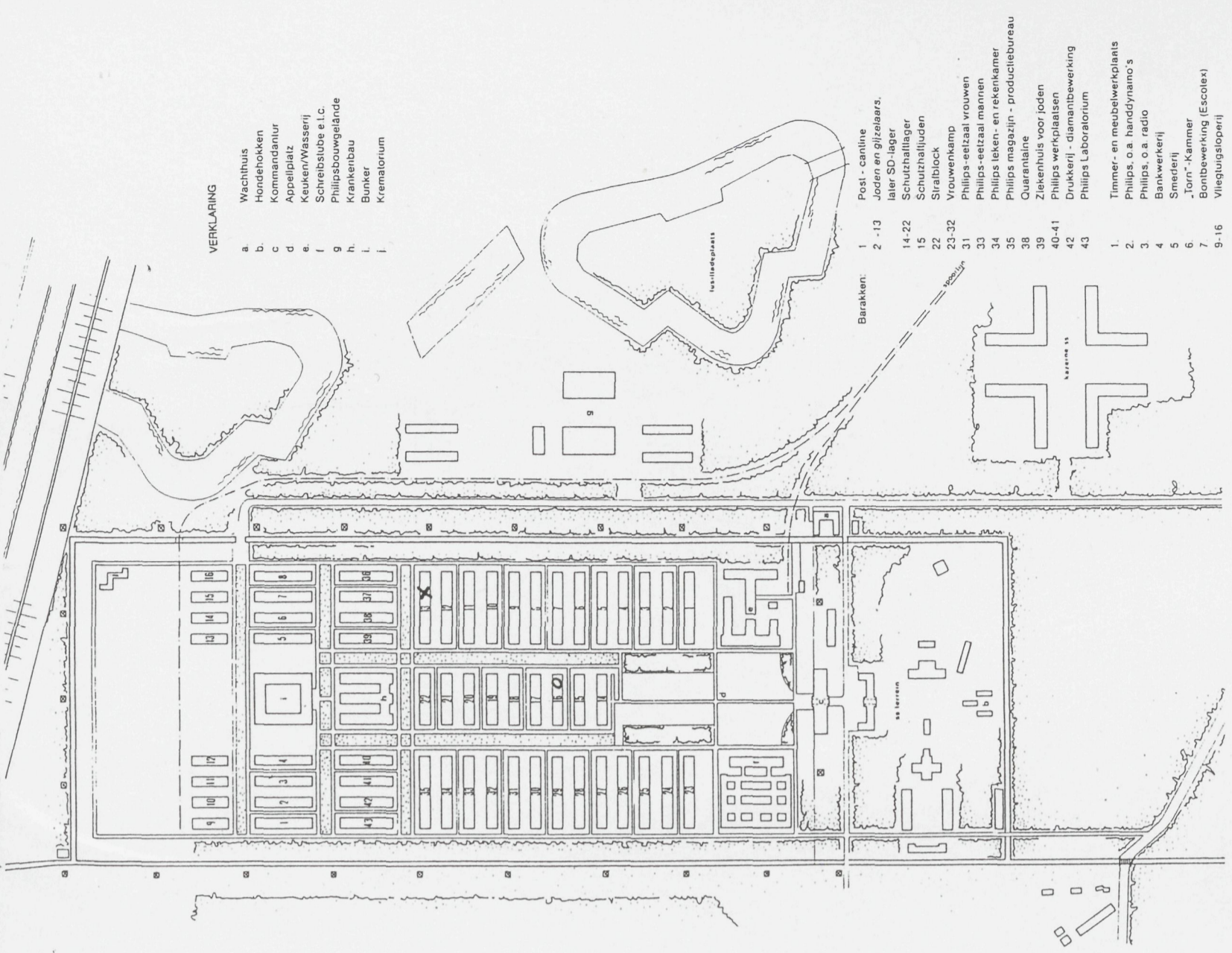
N.B.: Als Aart Andeweg gedaan had wat hij moest doen nl. de schriftelijke gegevens van mij verscheuren en ik daardoor niet was gearresteerd, had hij geen schijn van kans gehad op 7 juli 1944. Tijdens de wekenlange verhoren door de SD in Rotterdam kon ik een door Aart afgelegde, voor hem bezwaarlijke, verklaring sterk afzwakken.

Vanuit het Gerechtsgebouw 7 juli 1944 te ca 16.00 uur terug naar de gevangenis het Wolvenplein. Voordat ik daaruit vrijgelaten werd, kreeg ik van de directeur, Herr Oberinspektor Heine, een preek na. Op dat moment kwam de Staatsanwalt Dr. Delenkamp binnen en die zei tegen mij: "Und doch bist du ein Partizan". En verder, dat de advocaat Mr. M.J. van Broekhuysen jr. een bijzonder knap pleidooi gehouden had waardoor het Obergericht op juridische gronden mij alleen maar kon vrijspreken.

Op 24 juli 1944 werd ik terug uit Rotterdam in de tram (R.T.M.) op de Barendrechtsebrug door drie handlangers van de Gestapo gepakt. Op het station Blaaksedijk wist ik de heren te ontvluchten en werd ik later die dag opgenomen op de boerderij van de ouders van Frans Bom.

Toen mijn haar weer wat gegroeid was ben ik weer mee gaan doen tegen de Duitsers. En dat is in feite tot 5 mei 1945, samen met Bep en anderen, een strijd op leven en dood geweest en door ons allen wonderlijk genoeg overleefd.

Kamp Vught. Met vader en Yo in 1943 in Block 13A. x
 Wim Weremans Banning en anderen van de
 Engelend vadersploeg in block 16.0

8

Block 13A, ook genoemd Politieblok,
 waarin gevangenen zaten, die na enige tijd
 naar de gevangenis Wolveplein in Utrecht gingen
 om terecht te staan voor het Landesgericht
 of Obergericht in Utrecht of Den Haag.
 Eind 1943 is dat ms zo vergaan.

